

הקדמה לפרק "אמר רבי עקיבא"

עוד מטרה – להרבות קשר ויחס בין התורה שבכתב והתורה שבעל-פה, שלא תהייה שתי התורות נפרדות זו מזו. אף נחלקו גדולי המפרשים בפסוקים מרובים הבאים לסייע, אם נתכוונו חכמים לראותם כראיה ממש או רק כרמז. מכל מקום נראה כי ראיות המובאות משאר ספרי המקרא (חוץ מן התורה) יש לראותן כרמזים בלבד, וכסיוע לזכרון.

רובו של פרק זה מורכב מהלכות שאינן קשורות בדיני שבת ונסדרו כאן משום קשרי המחשבה ודמיון הצורה ביניהן, שכולן בנויות על בסיס: "מנין ל...". ומביאות כראיה פסוק מספרי נביאים וכתובים, ואשר על ידיהם הן מתקשרות עם המשנה האחרונה בפרק "המוציא יין", שאף היא בנויה בצורה זו.

במשך מאות שנים היתה התורה שבעל-פה נמסרת מפה לפה, מהרב לתלמידיו, ואף לאחר עריכת המשנה היו תלמידי חכמים לומדים אותה בעל-פה. משום כך חשוב היה להרבות בסימנים ובדרכי עזר שונות להקל על זכרון הדברים שנלמדו, ורבים מהם משוקעים במשנה ובתלמוד. בין הדרכים הללו המשמשות לסיוע לזכרון מצויה דרך סדור ההלכות לא לפי נושאיהן אלא על פי קשרי-מחשבה ודמיון צורני שביניהן. יש שהלכות שאינן קרובות כלל זו לזו בענינן נחרזו יחד לסדרה אחת משום שהן בנויות באותה צורה. אמצעי אחר, שאף הוא שימש לסיוע לזכרון, היה ה"אסמכתא" – קשירת הלכה מן התורה שבעל-פה לדברי התורה שבכתב, אף שבמקרים רבים אין אותו פסוק במקרא מקורה של הלכה זו. לשימוש זה בפסוקי המקרא היתה